

SKUTSKEPPAREN, M/F AGNETA OCH KEDJEBREVSKUNGEN.

Motorfartyget "Agneta" av Kämpersvik har en intressant och stormig historia. Speciellt intressanta är de sista 14 år innan hon blev upphuggen vid ett varv i Hjälmare kanal år 1984. Skepparen Ivan Jansson ifrån Kämpersvik köpte motorfartyget "Agneta" den 14 januari 1969 av Stig Broberg från Lidköping. Fartyget var byggt på Sjötorp varv år 1941 som "Munksjö II" för Munksjö pappersbruk AB i Jönköping. "Agneta" var ett s.k. "Göta kanal max-fartyg" vilket innebar

att hon var byggd för att ta full last genom slussarna i Göta kanal vid max djupgående. Sommaren 1970 fick Ivan Jansson en charter med M/F Agneta som utställningsbåt för vitvarubolaget Osby panna AB. Lastrummet i fartyget inredes bl.a. med ett stort kök och en stor tvättstuga för Osby utställningen. Alla köks och tvättmaskiner samt andra vitvaror var förstås levererade av Osby panna.

Skeppare Ivan Jansson

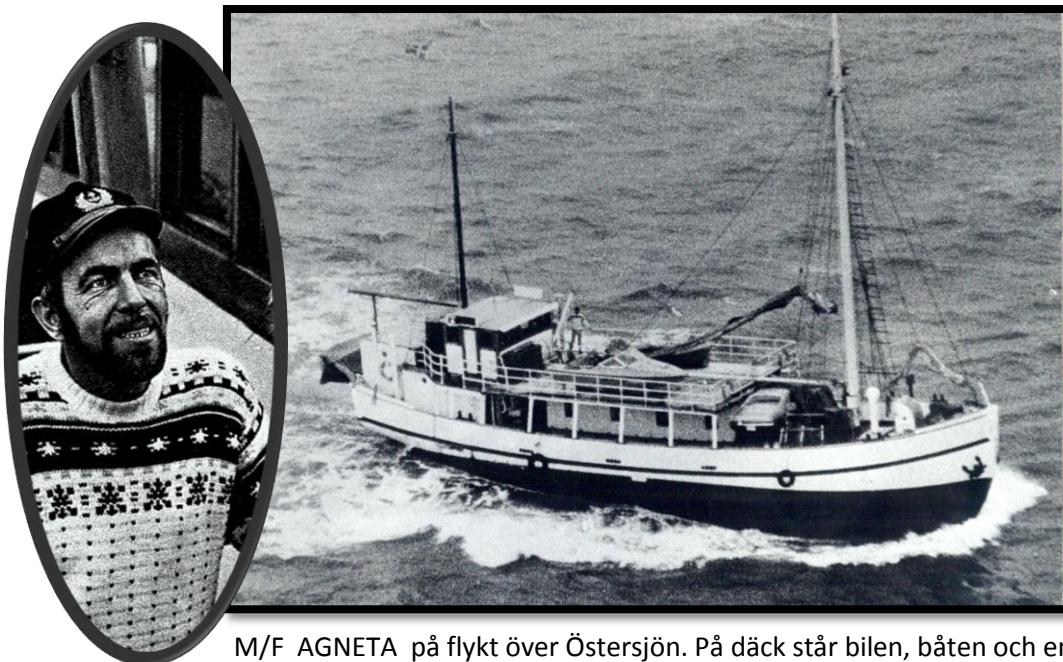

M/F Agneta vid bryggan i Kämpersvik år 1970

Osby-chartern sträckte sig från 10 juni till den 30 augusti 1970 och "Agneta" skulle besöka hamnar på Ostkusten, Mälaren och Norrland kusten, enligt ett fastlagt schema. Charter hyran var satt till 300 kr/dag. Första hamnen på Ostkusten för utställningen var Södertälje och sista hamnen på Norrlandskusten var Haparanda. Hamnar i Mälaren besöktes två gånger, en gång i början på sommaren och en gång i slutet på sommaren. I början på juli låg "Agneta" som utställningsbåt i Uppsala när en man kom ombord och frågade om båten var till salu. Mannen presenterade sig som

Raimo Ahonen och enligt Ivan såg han ut som en hamnluffare. Han var klädd i en stor stickad tröja, slitna kaki byxor och ett par gymna skor. Mannen såg inte seriös ut, så Ivan avvisade honom med orden att båten inte är till salu. Raimo Ahonen blev mycket förtjust i *"Agneta"* och han hade redan stora framtidsplaner för båten. När *"Agneta"* kom till Eskilstuna under sin utställningsturné i Mälaren stod Raimo åter på kajen och väntade. Han försökte ännu en gång att övertala Ivan till en försäljning. Denna gång fick Ivan hans telefonnummer och lovade att höra av sig om en försäljning blev aktuell. *"Agneta"* fortsatt sin utställningscharter för Osby panna längst svenska Norrlandskusten. I nästan varje hamn som *"Agneta"* angjorde blev det besöksrekord. Kajerna och bryggarna som man besökte låg för det mesta mitt i centrum av städerna/samhällena och ofta nära strandpromenaderna. En vacker och välunderhållen båt som *"Agneta"* drog till sig många besökare. Affärerna gick bra för Osby panna AB och det sägs att de såld vitvaror för 1,5 miljoner kronor bara under Agnetas utställningsturné, sommaren 1970. Efter Norrlandsturnén skulle Osby-chartern avslutas i Mälaren. När man kom till Strängnäs i slutet på sommaren 1970 stod Raimo Ahonen ännu en gång på kajen och väntade. Ivan bjöd ombord honom på en kopp kaffe och en stunds prat i salongen. Vid det här laget hade de blivit kompisar och när Raimo ännu en gång frågade om han kunde köpa båten, sa Ivan. – Allt är till salu om man får det rätta priset. Ivan slängde ur sig ett överpris för *"Agneta"* och Raimo nappade direkt och sa: – Jag köper båten! Priset blev satt till 70000 kr. Enligt köpekontraktet skulle 40000 kr betalas vid övertagandet av båten och resterande 30000 kr den 31 januari 1971. Köpare av båten var ett bolag som hette Jimkari AB som Raimo Ahonen ägde. Det visade sig att Raimo Ahonen inte var en hamnluffare utan en miljonär som hade tjänat miljontals kronor på kedjebrevsverksamhet i Sverige och i Finland. I Sverige ägde han flera bagerier och fastigheter. Efter avslutat Osby charter gick Ivan med *"Agneta"* till Slätviken utanför Eskilstuna och ankrade upp henne på redan utanför Raimos lyxvilla *"Rostock lista"*. På ankarplatsen kom Raimo Ahonen med sin racerbåt och hämtade pappa Ivan, mamma Metris och lilla syster Johanna och körde in dem till bryggan vid sin lyxvilla. På kvällen blev det stor fest med bastubad och pokerspel. Mamma vägrade att bada bastu och spela poker, men pappa Ivan fick offra sig. Allt för att affären skulle gå i lås. Nästa dag åkte man runt till olika banker i Eskilstuna och Strängnäs i en stor *"amerikanare"* (Chevrolet Nova) för att ordna upp med betalningen av *"Agneta"* samt föra över pengarna till Götabanken i Grebbestad. Enligt min mamma var *"bankäventyren"* som taget direkt från en amerikansk gangsterfilm. När pengarna var överförda och köpekontraktet underskrivet ringde Ivan efter en taxi för att ta sig hem till Kämpersvik. *"Malte i Vik"* åkte upp till Strängnäs med sin taxibil och hämtade pappa, mamma och Johanna och körde hem dem till Kämpersvik. Raimo Ahonen hade stora och spännande planer för *"Agneta"*. Vintern 1971 lät han bygga om fartyget till lustbåt vid Finnboda varv i Stockholm. Lastrummet byggdes om till bostad i två däck. I nedre däck byggde man sovhytter och på övre däck byggde man vardagsrum, kök, toalett och bastu. Allt träarbeten ombord stod Raimo och äldste sonen Raijo själva för. Raimo Ahonens affärer i Sverige gick allt sämre, och vid årsskiftet 1971/72 fick han besked av skattemyndigheterna att han hade en skatteskuld på 180000 kronor till stadskassan. Skatteskulden skulle betalas innan den 22 augusti 1972 annars skulle skattemyndigheterna göra en utmätning av hans tillgångar. Dessutom skulle hans fängelsestraff för kedjebrevsverksamhet i Finland upp i finska HD under sommaren, med ett återbetalningskrav på 1,4 miljoner mark till finska statskassan. Den ekonomiska pressen på Raimo Ahonen blev allt större och efter ett styrelsemöte i hans företag Finska bröd AB på försommaren 1972 bestämde han sig för att fly landet med sin familj och skapa sig en ny framtid utomlands. En viktig redskap i flykten skulle bli M/F *"Agneta"*. Skattflykten från Sverige var planerades till sensommaren 1972 och allt skulle ske i yttersta hemlighet. Under sommaren 1972

utrustades M/F Agneta för den långa resan ner till Mallorca i Medelhavet. I början på augusti 1972 annonserade han efter en styrman i morgontidningen DN. Elis Olsson från Alby utanför Stockholm svarade på annonsen och fick jobbet. Raimo Ahonen sa till Elis att han tänkte köra ner "Agneta" till Mallorca för att börja köra turister i Medelhavet och behövde en styrman för resan till Spanien. Vad Elis Olsson inte visste var att det var en planerad skatteflykt. Innan avgången från Eskilstuna lastades en bil, en racerbåt och en mini traktor ombord och alla enheterna stuvades och surrades på övre däck. På natten den 17 augusti 1972 avgick "Agneta" ifrån Eskilstuna och satte kurs mot Stockholm, där styrman Elis skulle mönstra på. Ombord fanns hela Raimo Ahonens familj som bestod av hustrun Evi och sju barn. I Stockholm provianterade man för den långa resan samt bunkrade 6000 liter diesel och färskvatten. En elektronik firma var också ombord och installerade en ny radiotelefon i styrhytten. På kvällen den 18 augusti avgick "Agneta" från Stockholm och satte kurs mot Östersjön via slussen i Södertälje. Landsort passerades i fint väder och ny kurs sattes mot Ölands norra udde. När man passerade Simrishamn fick besättningen problem med kylningen till motorn och man tvingades stoppa och begära bärgningshjälp från land. En sjöräddningsbåt från Simrishamn gick ut till haveristen på söndagskvällen och bogserade "Agneta" till kaj i Simrishamn. Överhettningen av motorn visade sig bero på en trasig termostat i kylvatten systemet. På måndag förmiddag fick man ombord en ny termostat och på eftermiddagen var den bytt och motorn provkörd. "Agneta" avgick från Simrishamn senare på måndagseftermiddagen och satte kurs mot Kiel kanalen i dåvarande Västtyskland. Samtidigt som "Agneta" stävade ut från hamnen i Simrishamn tog sig kronofogden in i Raimo Ahonens villa i Eskilstuna för utmätning av skatteskulden. Huset var helt öde och tömd på möbler och tillgångar. Skatteflykten var upptäckt och jakten på Raimo Ahonen och M/F Agneta hade börjat av de svenska myndigheterna. Kronofogden, tullen och kriminalpolisen var nu inkopplad på fallet eftersom man misstänkte att Raimo försökte fly landet med 20 miljoner kronor gömda ombord i skonaren "Agneta". Pengar som svenska och finska skattemyndigheterna trodde att han hade tjänat på sin kedjebrevsverksamhet i Sverige och Finland. De svenska myndigheterna misstänkte att "Agneta" hade hunnit ut på internationellt vatten och därför kopplades Interpol in.

M/F AGNETA på flykt över Östersjön. På däck står bilen, båten och en traktor.

Bilden till vänster är kedjebrevskungen Raimo Ahonen

Tidigt på onsdagsmorgonen den 23 augusti 1972 ringde telefonen hemma hos familjen Jansson i Kämpersvik. Det var en journalist på Aftonbladet som ringde och ställde frågor till pappa angående Raimo Ahonens skatteflykt med M/F Agneta. Bl.a. frågade han om fartyget skulle klara en resa över Atlanten till Västindien. Journalisten frågade också om tidningen kunde låna ett fotografi på båten, och på förmiddagen kom det en taxi upp från Göteborg och hämtade fotografiet.

Raimo Ahonens skatteflykt med "Agneta" stod nu på alla kvällstidningars löpsedlar i hela Sverige. Resan från Simrishamn till Kiel kanalen blev besvärlig för familjen Ahonen. Förutom att man fick dåligt väder med svår sjögång försökte olika myndigheterna i Sverige att få kontakt med fartyget via radiotelefonen. Raimo stängde av all kommunikation utrustning ombord och fortsatte resan mot Kiel. På onsdagseftermiddagen den 23 augusti nådde man Holtenau och gick in i Kiel kanalen efter att ha erlagt kanalavgiften. När styrman Elis Olsson ringde hem till sin fru i Stockholm fick han en chock när hon berättade att fartyget han var mönstrad på var eftersökt av Interpol och ägaren anhållen i sin frånvaro för skatteflykt. Ellis lyckades övertalade Raimo att gå in till Cuxhaven för att reda ut alla problem som hade uppstått med de olika myndigheterna. På torsdagskväll när "Agneta" förtöjde i Cuxhavens frihamn stod polisen på kajen och väntade. Den Västtyska polisen sökte igenom hela fartyget efter gömda pengar, men hittade inga. Efter förhör ombord fick Raimo följa med till polisstationen, där hans pass blev beslagtagna. Han förnekade bestämt att han skulle ha gömt 20 miljoner kronor ombord på "Agneta". På förmiddagen nästa dag släpptes han och åkte direkt ner till sin båt i hamnen. Enligt tysk lag hade han inte gjort något olagligt. När Raimo skulle väcka sin styrman på torsdagsmorgon var hytten tom. Elis Olsson hade rymt och åkt hem till Sverige. Han ville inte vara med längre, när det stod klart att både kapten och båten var efterlyst av Interpol och svenska skattemyndigheten. Via en svensk hotellägare i Cuxhaven fick Raimo tag i en ny styrman. Den 27 augusti mönstrade Walter Siedentop på fartyget, en känd tysk charterskeppare i 60- års ålder. Avgången från Cuxhaven var planerad till den 28 augusti, men på förmiddagen kom svenska generalkonsuln från Hamburg ombord tillsammans med vicekonsuln i Cuxhaven. Raimo blev ännu en gång förhörd om sina skatteskulder och om han hade gömt 20 miljoner kronor ombord. Han förnekade ännu en gång att han hade gömt några pengar ombord. Generalkonsuln försökte övertala Raimo att återvända med sitt fartyg och familjen till Sverige, men han avvisade konsuln med orden. – Det finns ingen rättvisa för mig och min familj längre i Sverige. Min framtid finns i Spanien och Mallorca. Generalkonsuln svarade att om han absolut ville vidare söder ut så skulle han tänka både en och två gånger innan man bestämmer sig för Mallorca. Speciellt vid den här tiden på året. Varför inte Las Palmas på Gran Canaria, sa konsuln? Då kommer du till en plats med skönare klimat året om. Las Palmas är frihamn med billigare bränsle till båten och billigare proviant. Raimo hade fått något att fundera över. Men han behöll sina funderingar för sig själv de närmsta dagarna. Familjen och styrman Siedentop var helt inställda på att det skulle sätt kurs mot Mallorca. På kvällen den 28 augusti avgick "Agneta" från Cuxhaven. Engelska kanalen passerade i fint väder och Raimo satte kurs mot Cherbourg i Frankrike för bunkring och proviantering. På natten den 31 augusti seglade man in i Cherbourg hamn och förtöjde i inre hamnen. Vid inklareringen nästa morgon fick man ännu en gång problem med svenska och fransk myndigheterna bl.a. hade det svenska konsulatet i staden get order till alla skeppshandlare i Cherbourg att inte sälja proviant till det svenska fartyget. Konsuln fick också order av Sjöfartsverket i Sverige att kontrollera fartygets skeppspapper bl.a. skulle giltighet på fartcertifikatet kontrolleras. Vid den utförda kontrollen visade det sig att fartcertifikatet att gått ut, och en ny inspektion av fartyget måste utföras innan "Agneta" kunde lämna Cherbourg. En fartygsinspektör beställdes och en inspektion av båten utfördes den 1 september. Raimo fick köpa sex nya livbälten och nya nödraketer samt förse alla livbojarna ombord med namnet "Agneta" innan

nytt fartcertifikat kunde förnyas. Raimo fick tillslut köpa proviant till fartyget efter mycket bråk och hot med myndigheterna. Den 3 september avgick man äntligen från Cherbourg. "Agneta" satt nu kurs mot Leixoes i Portugal, där man skulle bunkra. Resan över Biscaya gick bra och den 5 september på kvällen passerad man Cap Finisterre i fint väder och nästa dag angjorde man Leixoes för bunkring av diesel. Efter förtöjningen kom en man från oljebolaget ombord och säger. – Sorry but we can't give you fuel. You have to phone your consulate. Raimo hade fått problem igen, men denna gång ringde han inte svenska konsulatet utan gick direkt till hamnkontoret och pratade med hamnchefen. När Raimo förklarade vem han var och vad han önskade, skrattade hamnchefen och såg personligen till att bunker blev levererad till "Agneta". Den 7 september på eftermiddagen avgick man ifrån Leixoes och var åter på havet. Nästa dag skulle man vara i höjd med Gibraltar och då gällde det för Raimo att bestämma sig om man skulle gå till Mallorca eller Las Palmas. Vi middagen fick alla ombord veta hans beslut. Han hade bestämt sig för att gå till Las Palmas på Gran Canaria, Kanarieöarna. Den sista delen av resan blev den skönaste. Härlig sommar väder och en stark medvind gav en fart på 10,5 knop. Den 12 september på eftermiddagen kom "Agneta" fram till Las Palmas, man förtöjde i Catalinahamnen utanför några fiskebåtar. Raimo och hans familj hade kommit fram till sitt mål. Frågan är om det fanns 20 miljoner kronor gömda ombord? Hur det gick för Raimo och M/F Agneta på Kanarieöarna är en annan historia.

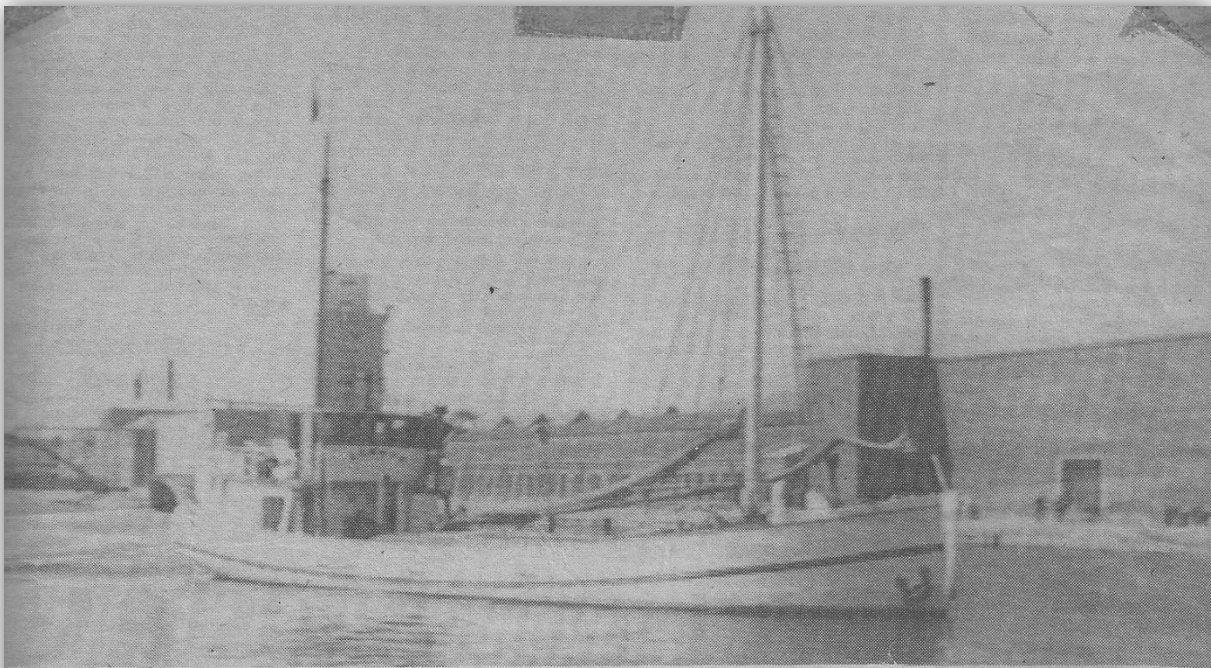

M/F AGNETA passerar Kiel kanalen den 23 augusti 1972 .

På flykt från svenska skattemyndigheter och Interpol.

På namnbrädorna i aktern och på styrhytten står det fortfarande:

AGNETA KÄMPERSVIK

”Visst klarar båten en resa till Västindien”

Agneta är ett utmärkt fartyg, säger dess förra ägare skepparen Gustaf Ivan Jansson, Kämpeskärr i norra Bohuslän. Ett systerfartyg till henne, Sophia, har varit såväl Nordsjön som Atlanten så varför skulle inte hon

göra det, säger skepparen Jansson. Han köpte Agneta från Gotland och ägde henne endast i två år. Sedan sålde han henne förra året till nuvarande ägaren den finländske medborgaren. Agneta är 21 år, byggd vid Sjötorp 1941. Hon är kanal-

byggd dvs byggd för huvudsakligen trafik på Göta Kanal. Men hon är välbyggd och utrustad med ett mycket fint maskineri bl a har hon rätt nya Volvo-Penta-motorer.

Jag är övertygad om att hon

ska klara överfarten till Västindien. Det gjorde ett systerfartyg Sophia som nu går med turister på Karibiska havet och i Västindien. Dom byggde bra båtar på Sjövik säger kapten Jansson, båtar som inte bara var avsedda för kanalen och Vättern.

Tidningsutklipp från Aftonbladet 23 augusti 1972

”AGNETA” i Vaxholm som utställningsbåt för OSBY PANNAN AB, sommaren 1971

K Ö P E K O N T R A K T

Köpekontrakt upprättat mellan Gustav Ivan Jansson, Kämpersvik, nedan kallad säljare och Jinkare AB, Björnsund Bakilstuna, nedan kallad köpare.

Köparen köper och säljaren säljer, i befintligt skick, motorfartyget "A G N E T A", Kämpersvik, med registreringsnummer 8476, till ett pris av sjuttiotusen (70.000:-) kronor. Köpeskillingen erlägges med fyrtiotusen (40.000:-) kronor i handpenning och trettiotusen (30.000:-) kronor den 31 jan 1971.

Fartyget är garanterat fritt från skulder i hamnar och sjöar.

Köparen tillträder fartyget i Strängnäs den 29 aug. 1970.

Köparen ansvarar för att fartyget är försäkrat till fulla värdet samt att det hämmas i fullgott skick till hela valutans bokommitte.

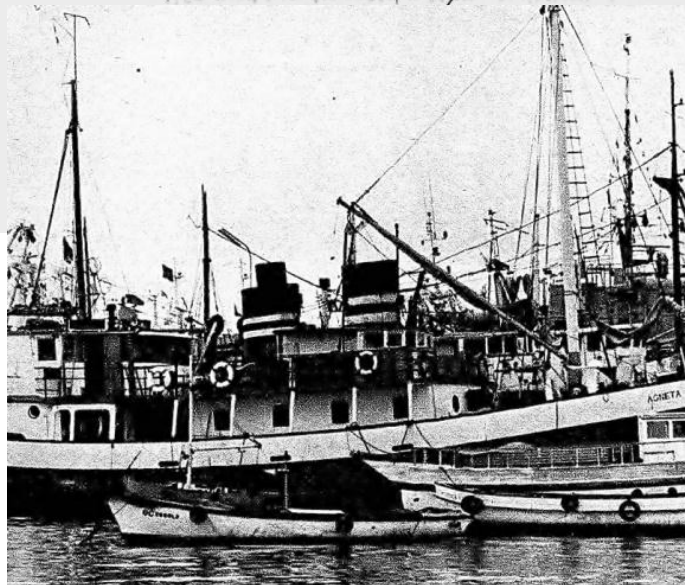
Ovanstående kontrakt har upprättats i tre exemplar varav köparen och säljaren tagit var sitt samt det tredje kontraktet till Kungälvsköringsstyrelsen.

Rostock Idsta den 29 aug. 1970.

Jinkare AB *[Signature]* Ivan Jansson
Köpare Säljare

Ovanstående namnteckningar bevitnas:

[Signature] Malte Vik
[Signature] Vik
640 408 *[Signature]* 45060 Janssonsholm

M/F Agneta förtöjd @ Catalinahamnen i Las Palmas de Gran Canaria 1978.

Köpekontraktet som upprättades vid "Agneta's" försäljning bevitnades av taxi chauffören "Malte i Vik" och Jungman Gunnar Eriksson.

Av Pelle Jansson Kämpersvik E-mail: kampersviksbatvarv@gmail.com

Källor: Tidningarna Aftonbladet, GT, Lektyr.

Skut- epoken i Kämpersvik av Pelle Jansson.

Författarens egna anteckningar och gamla "interjuver" med mor och far.

Foto: Aftonbladet, Pelle Jansson, Edla Gran, Lektyr.
